

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Tomáše Foltase a Lukáše Pišvejce v právní věci žalobce: **nezl. P. B.**, právně zastoupen JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 13, proti žalované: **revizní komise Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky**, se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3, proti rozhodnutí rozhodčího orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. S-VZP-16-03625281-D1B1, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2025, čj. 14 Ad 4/2019-112,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Vymezení věci a procesní průběh sporu

[1] Předmětem tohoto sporu je otázka, zda orgány Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky (dále jen „VZP“) mohly zamítnout žádost nezletilého žalobce (resp. jeho zákonných zástupců) o udělení souhlasu s úhradou nákladů na kardiologickou operaci v Německu. V této věci jde tedy o otázku, zda došlo k naplnění podmínek k udělení tzv. povolení k obdržení vhodného léčení mimo členský stát bydliště (dále jen „předchozí povolení“) podle čl. 20 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „koordinační nařízení“). Žalobce odmítl operaci ve zdravotnickém zařízení v České republice, neboť to po něm vyžadovalo

předběžný informovaný souhlas s případným podáním krevní transfuze. Zdravotnické zařízení v Německu, v němž žalobce nakonec danou operaci podstoupil, naopak tento souhlas po žalobci nevyžadovalo.

[2] Poté, co Nejvyšší správní soud rozsudkem ze 17. 5. 2017, čj. 7 Ads 284/2016-39, zrušil tehdy napadený rozsudek Městského soudu v Praze i tehdy napadené rozhodnutí tehdejší žalované, byla věc vrácena VZP k novému posouzení. V novém řízení vydala VZP rozhodnutí z 21. 5. 2018, jímž žalobcovu žádost opět zamítla. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém rozhodčí orgán VZP rozhodl v záhlaví uvedeném (nyní napadeným) rozhodnutím tak, že odvolání zamítl a napadené prvostupňové rozhodnutí VZP potvrdil.

[3] Proti tomuto rozhodnutí rozhodčího orgánu VZP podal žalobce žalobu, kterou městský soud zamítl svým rozsudkem z 23. 6. 2022, čj. 14 Ad 4/2019-42. Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce kasační stížnost. Osmý senát Nejvyššího správního soudu, který měl o této kasační stížnosti rozhodnout, však postoupil tuto věc rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Osmý senát měl totiž pochybnosti o tom, zda městský soud v řízení o žalobě jednal se správným žalovaným správním orgánem. Rozšířený senát následně ve věci vydal rozsudek z 1. 10. 2025, čj. 8 Ads 164/2022-97, č. 4713/2025 Sb. NSS, jímž tehdy napadený rozsudek městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Rozšířený senát totiž shledal, že městský soud v řízení o žalobě nesprávně jednal s VZP jakožto s prvostupňovým správním orgánem a že rozhodčí orgán VZP bylo třeba pro účely soudního přezkumu považovat za žalovaný správní orgán. Rozšířený senát tedy zavázal městský soud k tomu, aby v novém řízení jednal se správným žalovaným správním orgánem. Vzhledem ke změně právní úpravy, která nabyla účinnosti 1. 1. 2022, však tímto orgánem již nebude rozhodčí orgán VZP, nýbrž revizní komise VZP (dále „žalovaná“). Meritem sporu, tedy zda správní orgány mohly zamítnout žalobcovu žádost, se však rozšířený senát nezabýval, neboť to by v této fázi bylo předčasné.

Posouzení městským soudem

[4] V novém řízení vycházel městský soud ze závazného právního názoru rozšířeného senátu a nově jednal s žalovanou. V tomto řízení vydal městský soud v záhlaví uvedený (nyní napadený) rozsudek, jímž žalobu opět zamítl. Jde-li o posouzení merita tohoto sporu, tak městský soud v tomto novém rozsudku vycházel ze svého předchozího rozsudku z 23. 6. 2022.

[5] Městský soud uvedl, že koordinační nařízení stanovuje dvě podmínky, při jejichž naplnění musí zdravotní pojišťovna vydat předchozí povolení. První podmínka vyžaduje, aby daný typ léčení odpovídal výkonům, jež jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění ve státu bydliště daného pacienta. Druhá podmínka spočívá v tom, že léčení, které chce daná osoba podstoupit v zahraničí, jí nemůže být poskytnuto ve státě jejího bydliště v přiměřené době, a to s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a průběhu nemoci. Tyto podmínky dále vysvětlil Soudní dvůr Evropské unie (dále „SDEU“) v rozsudku z 5. 10. 2010, ve věci C-173/09, *Georgi Ivanov Elchinov v. Nacionalnaja zdravnoosiguritelna kasa* (dále jen „rozsudek Elchinov“).

pokračování

[6] Městský soud vysvětlil, že žalobce nechtěl podstoupit léčbu v tuzemsku, nýbrž v zahraničí, z důvodu, že tuzemská Fakultní nemocnice Motol (dále jen „FNM“) po něm vyžadovala poskytnutí informovaného souhlasu s případným užitím krevní transfuze. Naopak zahraniční klinika X, v níž žalobce nakonec danou kardiologickou operaci podstoupil, tento souhlas nevyžadovala. Žalobce měl tedy za to, že zákroky v tuzemsku a v zahraničí nejsou zcela srovnatelné, protože operace na zahraniční klinice vylučovala nebezpečí zdravotních komplikací, které mohly nastat v důsledku podání krevní transfuze.

[7] VZP v posuzované věci oslovila také jiné české nemocnice, z jejichž vyjádření vyplývá, že využití krevní transfuze u tohoto typu operace u dětí nelze předem vyloučit. Ostatně ani berlínská nemocnice zcela nevyloučila, že nepoužije krevní transfuzi, resp. tato nemocnice kladla podmínky ohledně váhy dítěte a jeho předoperační farmakoterapie erytropoetinem, aby transfuzi nemusela provést.

[8] Městský soud popsal, jak právní úprava definuje a vyžaduje ty lékařské postupy, které jsou *lege artis*. Důležité je v tomto ohledu mj. i ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, které stanoví, že ze zdravotního pojištění se hradí ty služby, které a) odpovídají zdravotnímu stavu pojištěnce a jsou pro něj přiměřeně bezpečné; b) jsou v souladu se současnými poznatky lékařské vědy a c) existují důkazy o jejich účinnosti.

[9] V tomto ohledu městský soud souhlasil se správními orgány, že úplné vyloučení podání krevní transfuze by bylo *non lege artis*. Správní orgány totiž dokázaly vysvětlit, že rizikovost případného podání transfuze je statisticky mizivá. Naopak nepodání transfuze by bylo příliš rizikové, neboť v jeho důsledku by mohlo dojít k ohrožení života pacienta. Případná záchrana života je přitom cílem, který jednoznačně převažuje nad potenciálními riziky transfuze. Dle městského soudu by tedy postup, který požaduje žalobce, byl v rozporu s ustanovením § 13 odst. 1 písm. a) a b) o veřejném zdravotním pojištění, neboť tento postup by nebyl přiměřeně bezpečný a zároveň by šlo o postup z medicínského hlediska neodůvodnitelný. Vzhledem k této objektivní odborné skutečnosti nemohl městský soud přistoupit ani na žalobcovo subjektivní hledisko, kdy se žalobce (jeho zákonní zástupci) rozhodl pro operaci bez použití transfuze i přes vědomí daných rizik.

[10] Daný typ operací se u malých dětí běžně (pokud je to možné) provádí bez použití transfuze, a proto je třeba na operaci s použitím či bez použití transfuze nahlížet jako na srovnatelné zdravotní služby. Operace s podáním i bez podání transfuze jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Jelikož však nelze předpovídat průběh operace a může nastat potřeba použití transfuze, tak dle právní úpravy je třeba, aby daný pacient byl předem informován o možných rizicích v průběhu operace a aby daný pacient předem učinil svůj informovaný souhlas s případným podáním transfuze.

[11] Z podkladů ve správním spise dále vyplývá, že ani při využití rekuperace nelze zcela vyloučit podání transfuze. Hranice podání transfuze je vždy individuální. Co se týče předoperační přípravy dětí erytropoetinem, tak ta jednak není v tuzemsku hrazena z veřejného zdravotního pojištění a její podání je na odpovědnosti ošetřujícího lékaře. Dále, ze souhrnu údajů o přípravku erytropoetin vyplývá, že jeho podání při předoperační přípravě představuje zvýšené riziko tromboembolické příhody, neboť jeho použití je

omezeno na pacienta s anémií, pokud postupy pro konzervování krve nejsou dostupné nebo účinné nebo plánovaný zvolený velký chirurgický zákrok vyžaduje velký objem krve. Ačkoliv tedy tento přípravek představuje další riziko pro zdraví žalobce, tak právě podáním tohoto přípravku byla podmíněna operace v berlínském zařízení.

[12] Městský soud tedy uzavřel, že žalobce v nynější věci nesplnil druhou podmínku podle čl. 20 odst. 2 koordinačního nařízení. Dle městského soudu neexistoval žádný medicínský důvod, pro který žalobce měl podstoupit daný zákrok v Německu.

[13] Žalobce na podporu svých tvrzení předkládal v odvolacím řízení odborné články v angličtině. Městský soud v tomto ohledu odkázal na § 16 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, dle kterého to byl žalobce, kdo měl spolu s těmito články předložit VZP také jejich úředně ověřený (nebo alespoň nějaký) překlad. Ačkoliv žalobce byl vyzván k předložení tohoto překladu, tak jej nedodal. Městský soud uzavřel, že žalobce nemohl po správním orgánu požadovat, aby z vlastní iniciativy znal výstupy, které mu žalobce předkládal v angličtině.

[14] V průběhu řízení u městského soudu (v řízení, jímž městský soud rozhodl svým rozsudkem z 23. 6. 2022) podal žalobce vyjádření z 26. 11. 2020, v němž odkázal na závěry rozsudku SDEU z 29. 10. 2020, ve věci C-243/19, *A. v Veselības ministrija*. V tomto rozsudku se SDEU zabýval situací, kdy pacient odmítal léčbu v domovském Lotyšsku a žádal o předchozí povolení léčby v Polsku, a to proto, že v Lotyšsku nešlo danou operaci provést bez krevní transfuze, což však odporovalo náboženskému přesvědčení pacienta. Městský soud k tomu uvedl, že argument ohledně neslučitelnosti tuzemské léčby s náboženským přesvědčením žalobce nebyl uplatněn v žalobě. Dle městského soudu se žalobce ve své žalobě zaměřil pouze na možné posttransfuzní komplikace, nikoliv však na otázku náboženského přesvědčení.

[15] Městský soud v nyní napadeném rozsudku oproti předchozímu rozsudku z 23. 6. 2022 v této otázce doplnil odůvodnění a uvedl, že nejpozději od chvíle, kdy žalobce předložil propouštěcí zprávu z Berlína, je jasné, že žalobce a jeho rodiče se hlásí k Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Dle městského soudu se však žalobce ani ve správním řízení a ani v žalobě nedovolával nezákonnosti správních rozhodnutí pro náboženské důvody. Jde-li o vyjádření žalobce z 26. 11. 2020, tak v něm sice žalobce odkázal na rozsudek *A. v Veselības ministrija*, nicméně svým náboženským přesvědčením nijak konkrétně neargumentoval. Navíc, i pokud by šlo o žalobní bod, tak by byl opožděný. Městský soud má za to, že konkrétní námitku ohledně svého náboženského přesvědčení uplatnil žalobce poprvé až v kasační stížnosti, která byla projednána v řízení vedeném pod sp. zn. 8 Ads 164/2022.

[16] Jakkoliv mohl žalobce vnímat situaci tak, že náboženská otázka byla nastolena hned od počátku správního řízení, tak dle městského soudu se žalobce u správních orgánů nedovolával svého náboženského přesvědčení skrze konkrétní požadavky a námitky. Jedině ve svém odvolání žalobce uvedl, že léčba s použitím transfuze je v rozporu s jeho přesvědčením a svědomím. Tyto formulace však žalobce, dle městského soudu, navázal na svoji argumentaci ohledně medicínských rizik. I v následujících fázích sporu pak žalobce vznášel argumenty ohledně posttransfuzních rizik, nikoliv ale ohledně své víry. Správní

pokračování

orgány tedy neměly důvod k tomu, aby se výslovně ve svých rozhodnutích zabývaly náboženským přesvědčením žalobce. Jde-li o stanovisko žalobcových rodičů z 27. 5. 2013, zřejmě adresované FNM, tak to nebylo předloženo tehdejší žalované. Jde-li o lékařské zprávy z FNM, tak ty nemusely u tehdejší žalované vyvolat potřebu, aby se vypořádala s otázkou náboženského přesvědčení. Ačkoliv je postoj Svědků Jehovových vůči krevní transfuzi obecně známou notorií, tak dle městského soudu měl žalobce i přesto tuto otázku ve správním řízení vznést skrze odpovídající upozornění, jasně ohraničenou argumentaci a konkrétní námitky.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

Kasační stížnost

[17] Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Jelikož městský soud vyšel ze závěrů předchozího rozsudku z 23. 6. 2022, odkázal stěžovatel na svoji předchozí kasační stížnost, kterou prohloubil o doplňující argumentaci. V souhrnu tedy stěžovatel namítá následující: Stěžovatel se nejprve odkazuje na vyjádření z 27. 5. 2013, kde je výslovně uvedeno, že stěžovatel a jeho rodina jsou svědky Jehovovými, na základě čehož odmítají krevní transfuzi. Tuto skutečnost pak zopakovala FNM ve své zprávě z 29. 5. 2013 (pozn. NSS: stěžovatel má patrně na mysli zprávu z 19. 4. 2013). Vzhledem k tomu, že správní orgány již nebraly náboženské přesvědčení dále v potaz, tak se stěžovatel v dalších fázích řízení soustředil již pouze na medicínskou stránku věci. VZP totiž ve svém rozhodnutí ze 16. 7. 2013 (první správní rozhodnutí v této věci) uvedla, že stěžovatelem požadovaná léčba nemá žádné medicínské opodstatnění a že k osobním důvodům VZP nepřihlíží. Stěžovatel se proto v následujících fázích soustředil argumentačně pouze na medicínské opodstatnění. Správní orgány nicméně rozhodovaly na základě lékařských zpráv, v nichž bylo náboženské přesvědčení stěžovatele zmíněno. Náboženská otázka tedy byla nastolena již od počátku. Rozsudek *A. v Veselības ministrija* se proto na nyní projednávanou věc zcela vztahuje.

[18] Stěžovatel souhlasí s městským soudem v tom, že berlínská klinika zcela nevyloučila, že daná operace proběhne bez použití transfuze. Podstata problému však spočívá v tom, že zatímco FNM vyžadovala souhlas s případným podáním transfuze, což bylo proti přesvědčení rodičů stěžovatele, tak berlínská klinika tento souhlas nevyžadovala. Postupy v České republice a na dané berlínské klinice proto nelze zcela srovnávat. Jde-li o postup v souladu s *lege artis*, tak ten dle stěžovatele neznamena, že by existoval jen jeden možný způsob léčby, který by navíc musel být totožný se zavedenou praxí v rámci České republiky. Pojem *lege artis* ve smyslu zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), může zahrnovat více uznávaných odborných postupů, přičemž je nutné brát ohled na individualitu pacienta (stěžovatel se odkazuje na článek MACH, Jan. Existuje výklad pojmu *lege artis*? *Tempus Medicorum*, 2019, roč. 28, č. 4, str. 24-28). Správní orgány proto měly vzít ohled na náboženské přesvědčení stěžovatele a na jeho obavy z posttransfuzních komplikací. Jelikož ale správní orgány tak neučinily, porušily zákon o zdravotních službách a Úmluvu o lidských právech a biomedicíně. Stejně tak došlo k porušení § 14b odst. 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění, neboť daná berlínská klinika splňovala všechny podmínky, které toto ustanovení stanoví pro povolení přeshraniční léčby.

[19] Městský soud dal přednost těm rizikům, která vyplývají z případného podání krevní transfuze. Stěžovatel má nicméně za to, že každý lékařský postup nese svá rizika, přičemž rozhodnutí o tom, zda přijmout rizika z transfuze anebo rizika z erythropoetinu, je pouze na vůli stěžovatele. Toto právo pacienta platí i přesto, že městský soud označil léčbu v Berlíně za „*iracionální*“. Postačovalo tedy, aby stěžovatel toliko poukázal na všeobecná rizika krevních transfuzí. V nynější věci nešlo o zcela neodkladný zákrok, ale o povolení k podstoupení operace v jiném členském státě. Městský soud tedy posuzoval něco jiného, než co posuzovat měl.

[20] Správní orgány nutily stěžovatele, aby vyjádřil souhlas s danou operací navzdory svému náboženskému přesvědčení a navzdory rizikům spojeným s krevní transfuzí, případně, aby danou operaci vůbec nepodstoupil a zemřel. Za takové situace stěžovateli nezbývalo než jednat podle doporučení FNM a vyhledat léčbu v zařízení, v němž budou tyto problémy vyřešeny. Správní orgány však stěžovatele za toto jeho rozhodnutí fakticky trestají.

[21] Pokud jde o překlad odborných článků z angličtiny, tak stěžovatel připomíná, že tyto články jsou chráněny autorskými právy, přičemž stěžovatel nemá oprávnění k jejich překladu. Stěžovatel v tomto ohledu vycházel z toho, že členové rozhodčího orgánu mají rozhodovat ty nejsložitější zdravotně-právní případy, a proto jsou jazykově dostatečně vybaveni k tomu, aby v daných sporech mohli přihlédnout i k mezinárodním pramenům. Rozhodčí orgán nepřipustně tajil jazykové kompetence svých členů. Angličtina, tedy jazyk, v němž byly dané články napsány, je navíc již po dlouhá léta povinně vyučováným jazykem na základních školách. Dále platí, že správní orgány by samy měly udržovat své odborné znalosti a neměly by být závislé na zdrojích, které jim dodávají účastníci správních řízení. Pokud tedy stěžovatel v odvolacím řízení dodal tyto články, pak tak učinil nad rámec svých povinností. Předložením článku v originálním znění se navíc vyloučila možnost případné nepřesnosti v překladu.

Vyjádření žalované

[22] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti souhlasí s městským soudem v tom, že léčba ve FNM a léčba v berlínské klinice jsou srovnatelnými zdravotními službami. FNM musela od stěžovatele vyžadovat informovaný souhlas s případným podáním transfuze. Pokud by tato neplánovaná situace nastala a FNM by nepodala transfuzi, pak by šlo o postup *non lege artis*. Ostatně ani berlínská klinika zcela nevyloučila případné použití transfuze. Žalovaná souhlasí s tím, že stěžovatel má právo na volbu léčby. V takovém případě ale stěžovatel neměl podávat žádost podle čl. 20 odst. 1 koordinačního nařízení, neboť toto ustanovení zohledňuje pouze medicínský aspekt dané léčby, nikoliv však osobní preference či náboženské přesvědčení. V nynějším případě nebyla splněna druhá podmínka, kterou pro schválení takové žádosti stanovuje toto ustanovení. Žalovaná souhlasí s městským soudem i s tím, že sám stěžovatel měl dodat překlad daných článků.

[23] Žalovaná souhlasí s městským soudem také v tom, že stěžovatel uplatnil argument o náboženském přesvědčení až po lhůtě pro podání žaloby. Do té doby argumentoval stěžovatel pouze medicínskými důvody. Stěžovatelův odkaz na rozsudek *A. v Veselības*

pokračování

ministra navíc není důvodný, neboť SDEU v něm dovedl, že žádost podle čl. 20 odst. 1 koordinačního nařízení může být odmítnuta, pokud byla podána z důvodu náboženského přesvědčení. Opačný závěr však SDEU dovedl ve vztahu k žádosti o náhradu nákladů čerpané přeshraniční zdravotní péče dle čl. 8 odst. 5 a odst. 6 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/24/EU o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči (dále jen „směrnice o přeshraniční péči“). Tato ustanovení, která byla do českého právního řádu implementována jako § 14b ve spojení s § 14 odst. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění, naopak SDEU vyložil tak, že členský stát nesmí odmítnout udělení povolení podle čl. 8 odst. 1 této směrnice, jestliže uplatňovaný způsob léčby odporuje náboženskému přesvědčení daného pacienta. Není tedy pravdou, že by správní orgány stavily stěžovatele před dilema, zda má přistoupit na léčbu v rozporu se svým přesvědčením či zda má zemřít. Stěžovatel naopak, v souladu s výše uvedenou směrnicí, mohl danou léčbu podstoupit v zahraničí a následně se mohl domáhat náhrady vynaložených nákladů na tuto léčbu podle § 14 odst. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[24] Kasační stížnost není důvodná.

Přípustnost nynější kasační stížnosti

[25] Nejvyšší správní soud se nejprve vyjádří k tomu, zda je nyní posuzovaná kasační stížnost přípustná. Nyní se totiž jedná o v pořadí již třetí kasační stížnost, kdy Nejvyšší správní soud vydal v této věci již dva zrušující rozsudky, a to výše zmiňované rozsudky čj. 7 Ads 284/2016-39 a čj. 8 Ads 164/2022-97. S ohledem na níže uvedená východiska má Nejvyšší správní soud za to, že nyní posuzovaná kasační stížnost je přípustná.

[26] Ve vztahu k rozsudku čj. 7 Ads 284/2016-39 je třeba vycházet z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu z 23. 2. 2022, čj. 1 Azs 16/2021-50, č. 4321/2022 Sb. NSS, konkrétně z jeho bodů 36 až 47. Dle tohoto usnesení platí, že právní názor je v téže věci závazný nejen pro orgán, jehož rozhodnutí bylo zrušeno, ale rovněž pro ten orgán, který zrušující rozhodnutí vydal. Pro řízení o kasační stížnosti proti novému rozsudku městského (krajského) soudu to znamená, že u těch otázek, které byly Nejvyšším správním soudem zodpovězeny při zrušení původního rozsudku městského soudu, kdy spolu s ním zrušil i původní rozhodnutí žalovaného, se přezkoumává pouze to, zda správní orgány a městský soud postupovaly v souladu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Ohledně takto vyřešených otázek totiž již není prostor pro polemiku.

[27] Jde-li o řízení o první kasační stížnosti v této věci, tedy řízení vedeném pod sp. zn. 7 Ads 284/2016, tak v něm se Nejvyšší správní soud zabýval pouze otázkou, zda tehdy napadená správní rozhodnutí a tehdy napadený rozsudek městského soudu byly přezkoumatelné. Nejvyšší správní soud tehdy shledal jejich nepřezkoumatelnost, pro kterou je také zrušil. K věcné podstatě tohoto sporu, tedy zda správní orgány měly udělit předchozí povolení, se Nejvyšší správní soud nijak nevyjádřil, neboť to by vzhledem k výše popsané vadě nepřezkoumatelnosti bylo v dané fázi předčasné. Nejprve tedy bylo třeba, aby správní orgány tuto vadu odstranily. Tím, že se nyní posuzovaná kasační stížnost zabývá věcnou podstatou tohoto sporu, tedy nepřekračuje meze již vysloveného závazného právního názoru z rozsudku čj. 7 Ads 284/2016-39.

[28] Ve vztahu k rozsudku čj. 8 Ads 164/2022-97 je třeba vycházet z ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Dle tohoto ustanovení platí, že kasační stížnost, která brojí proti rozsudku městského soudu, jímž městský soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem, je nepřipustná. Výjimku z tohoto pravidla představují případy, kdy je v opakované stížnosti namítáno, že se městský (krajský) soud ve svém novém rozhodnutí neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Nad rámec této zákonem předvídané výjimky pak judikatura dovodila také další situace, v nichž lze opakovanou kasační stížnost považovat za přípustnou. Tyto situace popsal rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení z 22. 3. 2011, čj. 1 As 79/2009-165, č. 2365/2011 Sb. NSS.

[29] Rozšířený senát v bodě 25 odkazovaného usnesení dovodil, že *„námitky opakované kasační stížnosti se musí pohybovat v rámci již vysloveného právního názoru či pokynu, tj. v mezích závěrů Nejvyššího správního soudu, které v dané věci vyslovil, anebo musí směřovat k právní otázce v první kasační stížnosti neřešené proto, že – zejména pro vadný procesní postup nebo vadu obsahu rozhodnutí krajského soudu – řešena být nemohla.“* Rozšířený senát dále uvedl, že *„po stěžovateli lze spravedlivě požadovat, aby v souladu s principem vigilantibus iura a dispoziční zásadou uplatnil veškeré důvody, z nichž dovozuje nezákonnost rozhodnutí krajského soudu nebo vady řízení, které jeho vydání předcházely, již v první kasační stížnosti, pokud tak (mj. s ohledem na obsah řízení před krajským soudem a důvody jeho rozhodnutí) učinit může“* (bod 26 odkazovaného usnesení). Rozšířený senát uzavřel, že *„(...) účastník řízení totiž v druhé kasační stížnosti může napadnout jediné nesprávnou realizaci závazného právního názoru či pokynu a závěry z ní vyplývající, včetně nastolení otázek, které nemohly být předmětem první kasační stížnosti proto, že – typicky pro procesní vady – nebyly řešeny v první kasační stížnosti napadeném rozhodnutí krajského soudu“* (bod 28 odkazovaného usnesení).

[30] Jde-li o řízení o následující (druhé) kasační stížnosti, tedy řízení vedeném pod sp. zn. 8 Ads 164/2022, tak v něm se Nejvyšší správní soud zabýval pouze otázkou, s jakým žalovaným správním orgánem měl městský soud jednat a shledal, že městský soud tehdy jednal s nesprávným správním orgánem. Ani v tomto řízení se tedy Nejvyšší správní soud nijak nevyjádřil k věcné podstatě tohoto sporu. Nejprve bylo třeba, aby městský soud tuto procesní vadu odstranil, což městský soud také v novém (nyní přezkoumávaném) řízení učinil a nově jednal se správným žalovaným správním orgánem. Až nyní se proto Nejvyšší správní soud může zabývat věcnou podstatou tohoto sporu. Kasační námitky, které stěžovatel vznesl v nynější kasační stížnosti a které se týkají věcné podstaty tohoto sporu, jsou tedy přípustné, neboť nepřekračují meze již vysloveného závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu. Zároveň Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovatel v nynější kasační stížnosti neuplatnil žádnou novou kasační námitku, kterou by neuplatnil již ve své předchozí (druhé) kasační stížnosti.

Argumentace náboženským přesvědčením

[31] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou, zda stěžovatel vznesl otázku náboženského přesvědčení jako jeden z důvodů, proč mu správní orgány měly udělit předchozí povolení, ve formě řádného a včasného žalobního bodu.

pokračování

[32] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem v tom, že argument náboženského přesvědčení nebyl vznesen v žalobě. Stěžovatel se v žalobě soustředil na medicínský aspekt transfuze krve, nikoliv však na ten náboženský. Jde-li o stručnou repliku stěžovatele z 26. 11. 2020, tak v ní sice stěžovatel odkázal na rozsudek *A. v Veselības ministrija* a uvedl, že tento rozsudek vyvrací argumenty správních orgánů. Nicméně ani v tomto podání stěžovatel výslovně neuvedl, že s případným podáním transfuze nesouhlasí pro své náboženské přesvědčení. Argument náboženského přesvědčení lze vyčíst pouze „mezi řádky“ na základě toho, že rozsudek *A. v Veselības ministrija* se týkal přeshraniční léčby odůvodněné právě náboženskými důvody. Dle Nejvyššího správního soudu však není potřeba se zabývat tím, zda argumentaci, kterou stěžovatel „mezi řádky“ vznesl ve své replice z 26. 11. 2020, vůbec lze považovat za řádně vymezený žalobní bod. I pokud by se totiž o žalobní bod jednalo, byl by opožděný (§ 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.). V takovém případě je tedy třeba přisvědčit městskému soudu, který uzavřel, že stěžovatel neuplatnil včas žalobní argumentaci, na kterou by bylo možné smysluplně navázat na ratio závěrů rozsudku *A. v Veselības ministrija* (bod 26 nyní napadeného rozsudku městského soudu). Ačkoli se tedy rozsudek *A. v Veselības ministrija* týká právní otázky, která by se teoreticky mohla týkat nynějšího sporu, šlo o právní otázku, jíž se městský soud nemohl zabývat.

[33] Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že nemohl v žalobě upozornit na existenci rozsudku *A. v Veselības ministrija*, jestliže tento rozsudek nebyl v době podání žaloby ještě vydán. To však stěžovateli nebránilo v tom, aby otázku svého náboženského přesvědčení i přesto v žalobě řádně a včas vznesl, byť by nemohl argumentovat závěry rozsudku *A. v Veselības ministrija*. Vzhledem k dispoziční zásadě, jíž se řídí soudní přezkum ve správním soudnictví, byl žalobce povinen řádně a včas uplatnit všechny žalobní body, tzn. uplatnit všechny důvody, pro které považoval napadená správní rozhodnutí za nezákonná [§ 75 odst. 2 věta první ve spojení s § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Stěžovatel mohl a měl v žalobě argumentovat svým náboženským přesvědčením jako důvodem nezákonnosti správních rozhodnutí, a to i přesto, že se správní orgány touto otázkou nezabývaly, a také přesto, že z rozhodnutí VZP z 16. 7. 2013 nabyt stěžovatel dojmu, že tato otázka je nevýznamná (z právní věty II. usnesení rozšířeného senátu NSS z 26. 8. 2008, čj. 7 Afs 54/2007-62, č. 1742/2009 Sb. NSS). Soud k citaci z rozhodnutí VZP z 16. 7. 2013 uvádí, že pokud měl stěžovatel za to, že také „osobní důvody“ (náboženské přesvědčení) jsou pro jeho žádost relevantní, pak měl ve svém odvolání (případně poté v žalobě) vysvětlit, proč tento závěr VZP není správný. Jestliže se ale ve svých dalších podáních soustředil pouze na medicínský aspekt tohoto sporu, jak stěžovatel tvrdí, pak se s tímto konstatováním VZP formálně vzato spokojil. Lze dodat, že toto rozhodnutí VZP bylo v návaznosti na závazný právní názor zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu čj. 7 Ads 284/2016-39 zrušeno ředitelem VZP. Toto odkazované rozhodnutí VZP tedy v následných fázích sporu stěžovatele právně nezavazovalo.

[34] Ve vztahu k řízení o kasační stížnosti to znamená, že ani Nejvyšší správní soud se nemůže a nebude věcně zabývat závěry rozsudku *A. v Veselības ministrija* a jejich vlivem na otázku náboženského přesvědčení. Pokud totiž obsahově totožná kasační námitka nebyla včas uplatněna již v žalobě, ačkoli uplatněna být mohla, pak se jí Nejvyšší správní soud pro její nepřipustnost nezabývá (rozsudek NSS z 27. 8. 2012, čj. 8 As 95/2011-54, bod 12).

[35] Otázka náboženského přesvědčení tedy nebyla uplatněna v žalobě. Pokud se však městský soud i přesto zabýval tím, zda tato otázka byla řádně vznesena i ve správním řízení, učinil tak pouze nad rámec nutného. Městský soud tak patrně učinil v reakci na argumentaci, kterou stěžovatel vznesl ve své předchozí kasační stížnosti (již soud projednal v řízení pod sp. zn. 8 Ads 164/2022). Na tato kasační tvrzení reagoval městský soud v bodech 23 až 27 nyní napadeného rozsudku (obsah těchto bodů je zrekapitulován v bodě [16] tohoto rozsudku). Ačkoliv tedy městský soud překročil rozsah žalobních bodů (viz výše zmiňované ustanovení § 75 odst. 2 věty první s. ř. s.), což by za jiných okolností teoreticky mohlo vést ke zrušení jeho rozsudku (rozsudek NSS z 17. 12. 2020, čj. 3 Afs 213/2020-27, bod 14), nepřistoupil Nejvyšší správní soud v nynější věci ke zrušení nyní napadeného rozsudku. Tyto rozhodovací důvody, které městský soud učinil nad rámec nutného, totiž neměly žádný vliv na výrok městského soudu ohledně důvodnosti žaloby. Pro výrok městského soudu bylo v tomto ohledu podstatné, že otázka náboženského přesvědčení nebyla řádně a včas uplatněna v žalobě. Pokud by tedy Nejvyšší správní soud i přesto zrušil nyní napadený rozsudek, pak by to vedlo pouze k tomu, že by městský soud vydal nový rozsudek se shodným výrokem a jen by částečně upravil své odůvodnění. Za takové situace by tak zrušení nyní napadeného rozsudku bylo neúčelné (rozsudek NSS z 22. 8. 2025, čj. 5 As 47/2025-28, bod 30).

[36] Na tyto úvahy městského soudu nyní stěžovatel reaguje tvrzením, že správní orgány rozhodovaly na základě lékařské zprávy FNM, v níž se nacházela zmínka o náboženském přesvědčení stěžovatele. Dále pak stěžovatel argumentuje tím, že VZP svým rozhodnutím z 16. 7. 2013 zamítla stěžovatelovu žádost s tím, že jeho žádost nemá medicínské opodstatnění a že k osobním důvodům VZP nepřihlíží. Stěžovatel se proto ve své další argumentaci soustředil jen na medicínský aspekt tohoto sporu. Vzhledem k závěrům uvedeným v bodě [35] tohoto rozsudku nemá ani Nejvyšší správní soud možnost, aby se těmito tvrzeními věcně zabýval (rozsudek NSS z 9. 11. 2022, čj. 8 As 270/2020-69, bod 22). Pouze v rozsahu *obiter dictum* může soud stručně odkázat na závěry z judikatury Ústavního soudu, která se týká výhrady svědomí. Ačkoliv se v nynějším případě nejedná o výhradu svědomí v běžném smyslu (tedy o odmítnutí právem zakotvené povinnosti, jestliže tato povinnost je v rozporu s etickým či náboženským přesvědčením dané osoby), tak Nejvyšší správní soud má za to, že z této judikatury lze přiměřeně vycházet i nyní. Ústavní soud v této judikatuře dovodil čtyřbodový test, po jehož splnění lze výhradu svědomí považovat za oprávněnou. Mezi tyto čtyři podmínky, které musí být splněny kumulativně, spadá i podmínka tzv. konzistentnosti a přesvědčivosti tvrzení dané osoby. Tuto podmínku vyložil Ústavní soud ve svém nálezu z 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1253/14, takto: „*Přesvědčivost a konzistentnost tvrzení podporujících výhradu sekulárního svědomí je zapotřebí posuzovat ad personam a nelze je podrobit postulátu objektivní pravdivosti; obsah těchto tvrzení nesmí postrádat hodnotový náboj a příkře protiřečit společenskému prostředí, obstat však musí především před jejich nositelem a jeho nejbližšími. Ústavní soud již dříve (bod 28) požadoval, aby autor výhrady komunikoval s příslušným orgánem veřejné moci, tj. aby neospravedlňoval své přesvědčení teprve v pozdější fázi řízení. To platí i nadále, přičemž samozřejmostí musí být jednoznačnost a patřičná (přiměřená) srozumitelnost projevu svědomí dané osoby*“ (bod 46 nálezu, zvýraznění doplnil Nejvyšší správní soud; v bodě 41 tohoto nálezu Ústavní soud vysvětlil, že tyto závěry se vztahují nejen na světskou, ale také na náboženskou výhradu svědomí; všechny čtyři podmínky testu výhrady svědomí jsou pak uvedeny v bodě 42 tohoto nálezu). Ústavní soud tedy vyžaduje, aby daná osoba komunikovala správním orgánům své

pokračování

přesvědčení v rámci jednoznačného a patřičně (přiměřeně) srozumitelného projevu. Pro nyní posuzovanou věc to znamená, že pokud se stěžovatel svého náboženského přesvědčení výslovně ve svých podáních určených správním orgánům nedovolával, pak nelze po správních orgánech požadovat, aby na základě zmínky v podkladech domýšlely za stěžovatele všechny důvody, proč odmítá léčbu s případným podáním transfuze. Pouhou zmínku uvedenou v lékařských zprávách nelze za takto jednoznačnou a patřičně srozumitelnou námitku považovat.

[37] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že okruh kasačních námitek ohledně náboženského přesvědčení stěžovatele je nedůvodný.

Splnění podmínek pro udělení předchozího povolení

[38] Nejvyšší správní soud se dále zaměří na otázku, zda případ stěžovatele naplňuje podmínky podle čl. 20 odst. 2 koordinačního nařízení. Jak bude vysvětleno níže, Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem a správními orgány v tom, že případ stěžovatele tyto podmínky nenaplňuje. Ačkoliv zdejší soud tyto podmínky popsal již v bodech 22 až 26 svého předchozího rozsudku čj. 7 Ads 284/2016-39, tak pro přehlednost soud vysvětlí tyto podmínky znovu.

[39] Článek 20 odst. 1 a 2 koordinačního nařízení zní takto:

1. Nestanoví-li toto nařízení jinak, pojištěná osoba cestující do jiného členského státu za účelem obdržení věcných dávek během pobytu je povinna požádat o povolení příslušnou instituci.

2. Pojištěná osoba, které příslušná instituce povolila cestu do jiného členského státu za účelem léčení odpovídajícího jejímu stavu, obdrží jménem příslušné instituce věcné dávky poskytované institucí místa pobytu, a to podle právních předpisů, které uplatňuje tak, jako by byla podle uvedených právních předpisů pojištěna. Povolení je vydáno, pokud dotyčné léčení patří mezi dávky stanovené právními předpisy v členském státě, kde má dotyčná osoba bydliště a kde se jí nemůže dostat takového léčení v lékařsky odůvodnitelné lhůtě, s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu její nemoci.

[40] Výše citované ustanovení čl. 20 odst. 2 věty druhé koordinačního nařízení tedy stanoví dvě podmínky, při jejichž splnění je příslušná instituce povinna vydat předchozí povolení podle čl. 20 odst. 1 téhož nařízení. První podmínka vyžaduje, aby dané léčení bylo součástí výkonů stanovených právními předpisy členského státu, na jehož území má pojištěná osoba bydliště. Druhá podmínka vyžaduje, aby léčení, které má tato osoba v úmyslu podstoupit v jiném členském státě než v tom, na jehož území má bydliště, jí nemohlo být poskytnuto v obvyklé době nezbytné pro získání příslušného léčení v členském státě bydliště, a to s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a průběhu její nemoci (tyto podmínky jsou dále vysvětleny v bodě [42] tohoto rozsudku).

[41] Jak již vysvětlil městský soud, tyto dvě podmínky vyložil SDEU v rozsudku *Elchinov*. Ačkoliv se tento rozsudek netýkal výkladu čl. 20 odst. 2 věty druhé koordinačního nařízení, nýbrž čl. 22 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Rady (EHS) č. 1408/71,

o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, tak z daných závěrů SDEU lze přiměřeně vycházet i nyní, neboť obě tato odkazovaná ustanovení jsou formulována obdobně.

[42] Jde-li o závěry rozsudku SDEU *Elchinov*, tak ve vztahu k nyní projednávané věci má jednak význam jeho bod 56, v němž SDEU uvedl, že „je třeba ověřit, zda ‚příslušné léčení‘ (...) je ‚součástí dávek stanovených právními předpisy členského státu, na jehož území má dotyčná osoba bydliště‘, to znamená zda je uvedeno mezi výkony, pro které bulharský systém sociálního zabezpečení stanoví úhradu.“ Dále je třeba z tohoto rozsudku zmínit bod 65, kde SDEU uvedl, že „povolení, na které odkazuje toto ustanovení, nemůže být odmítnuto, jestliže se jeví, že první podmínka uvedená v tomto ustanovení je splněna a že totožné léčení či léčení vykazující stejný stupeň účinnosti nelze získat v přiměřené době v členském státě, na jehož území má dotyčná osoba bydliště.“ Tyto závěry následně SDEU zopakoval i ve svém pozdějším rozsudku z 9. 10. 2014, ve věci C-268/13, *Petru*, v bodech 30 a 31.

[43] Vzhledem k výše uvedenému je tedy třeba posoudit, zda léčba požadovaná stěžovatelem se řadí mezi výkony, pro které český právní řád, tedy právní řád bydliště stěžovatele, stanovuje úhradu z veřejného zdravotního pojištění. Jak vysvětlil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku z 8. 8. 2019, čj. 9 Ads 434/2017-44, z práva Evropské unie nevyplývá povinnost členských států, aby hradily konkrétní typ léčby z veřejného zdravotního pojištění, i kdyby tento typ léčby byl v jiných členských státech hrazen (bod 17 rozsudku a tam odkazovaný rozsudek SDEU z 12. 7. 2001, ve věci C-157/99, *Smits a Peerbooms*). Pro nynější případ je tedy stěžejní česká právní úprava.

[44] V tomto ohledu je tedy třeba vycházet z ustanovení § 13 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění, které stanoví kvalitativní podmínky a rozsah hrazených zdravotních služeb:

Ze zdravotního pojištění se hradí zdravotní služby poskytnuté pojištěnci s cílem zlepšit nebo zachovat jeho zdravotní stav nebo zmírnit jeho utrpení, pokud
a) odpovídají zdravotnímu stavu pojištěnce a účelu, jehož má být jejich poskytnutím dosaženo, a jsou pro pojištěnce přiměřeně bezpečné,
b) jsou v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy,
c) existují důkazy o jejich účinnosti vzhledem k účelu jejich poskytování.

[45] Jde-li o ustanovení § 13 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění, tak to definuje standard zdravotní péče *lege artis*. Obdobnou definici standardu *lege artis* obsahuje také zákon o zdravotních službách, dle kterého má jít o léčbu na *náležité odborné úrovni*, kdy *náležitou odbornou úroveň se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti* (§ 4 odst. 5 ve spojení s § 28 odst. 2 zákona o zdravotních službách).

[46] Z výše uvedeného vyplývá, že ze zdravotního pojištění se hradí ty služby, které odpovídají zdravotnímu stavu konkrétního pojištěnce, jsou přiměřeně bezpečné a jsou v souladu se současnými poznatky lékařské vědy a s uznávanými medicínskými postupy.

pokračování

Nejvyšší správní soud v tomto ohledu odkazuje na to, jakým způsobem se v kontextu výše uvedených východisek správní orgány zabývaly situací stěžovatele. Správní orgány shromáždily několik odborných vyjádření (tato vyjádření vyjmenoval městský soud v bodě 27 svého rozsudku z 23. 6. 2022), z nichž vyplývá, že kardiologické operace u dětí nelze provádět bez možnosti případného podání transfuze. Žádný z oslovených odborníků neuvedl, že by takový typ zákroku bylo možné provést s tím, že by transfuze mohla být předem vyloučena. Správní orgány uvedly, že ačkoliv se krevní transfuze při tomto typu operací běžně nepoužívá, tak nelze dopředu vyloučit její použití v případě zdravotních komplikací, kdy její nepodání by mohlo přímo ohrozit život pacienta. Správní orgány vycházely ze statistik z roku 2013 (rok podání žádosti stěžovatele), dle kterých je statistické riziko posttransfuzních komplikací téměř zanedbatelné. Úplné vyloučení použití transfuze by tedy bylo výrazně rizikovější oproti jejímu skutečnému případnému použití. Koneckonců ani berlínská klinika předem nevyloučila případné podání transfuze („... *pokud budou splněny tyto předpoklady, je dobrá pravděpodobnost obejít se bez cizí krve*“). Tato klinika pouze nepožadovala poskytnutí souhlasu s takovým postupem. Provedení operace však podmínila splněním jiných podmínek. Šlo o optimální váhu dítěte a podstoupení předoperační léčby v podobě podání erytropoetinu. Šlo o podmínky, které měly snížit pravděpodobnost podání krevní transfuze, avšak ani za těchto podmínek nebyla poskytnuta 100 % záruka, že k podání krevní transfuze nedorazí.

[47] Jde-li o erytropoetin, tak k němu správní orgány uvedly, že toto navrhované užití erytropoetinu je v rozporu jednak s tzv. souhrnem údajů o přípravku a také je v rozporu se zdravotním stavem stěžovatele. Tento přípravek je totiž určen pro pacienty s poruchou krvevotvorby, s anémií anebo s poruchami funkce ledvin, což ale není případ stěžovatele. Zároveň u indikovaných pacientů byla zaznamenána zvýšená četnost tromboembolických událostí, závažné nežádoucí kožní účinky a toxické epidermální nekrolýzy, které mohou být život ohrožující až fatální. Erytropoetin v České republice podávaný v rámci předoperační přípravy dětí pak není s odkazem na indikační omezení a informace plynoucí ze souhrnu údajů o přípravku hrazen z veřejného zdravotního pojištění (strana 8 nyní napadeného rozhodnutí rozhodčího orgánu).

[48] Vzhledem k výše zrekapitulovanému má Nejvyšší správní soud za to, že správní orgány dokázaly vysvětlit, proč případ stěžovatele nesplňuje podmínky podle čl. 20 odst. 2 věty druhé koordinačního nařízení. Toto vysvětlení lze shrnout tak, že zatímco postup FNM by byl přiměřeně bezpečný, a byl by tedy v souladu s *lege artis*, tak postup berlínské kliniky by byl *non lege artis*. Léčba, již nabízela berlínská klinika, byla totiž podmíněna podáním erytropoetinu, který je však pro stěžovatele nevhodný. Léčba v berlínské klinice by tedy vykazovala nižší stupeň účinnosti (viz bod [42] tohoto rozsudku) než léčba ve FNM, neboť by namísto méně rizikové (případné) transfuze byl podán pro stěžovatele více rizikový erytropoetin. Léčba, již nabízela berlínská klinika, by tedy v České republice ani nebyla hrazena z veřejného zdravotního pojištění (viz opět bod [42] tohoto rozsudku). Nutno dodat, že výše uvedené závěry správních orgánů, kterými byla odůvodňována rizikovost podání erytropoetinu, stěžovatel vůbec nezpochybňuje.

[49] Vzhledem k výše popsaným okolnostem je tedy irelevantní zabývat se otázkou, zda léčba podle *lege artis* může zahrnovat více než jen jeden lékařský postup, jak namítá stěžovatel. Takových více *lege artis* postupů totiž v dané věci podle výše uvedených

a správními orgány odůvodněných závěrů k dispozici nebylo. Z hlediska naplnění podmínek podle čl. 20 odst. 2 věty druhé koordinačního nařízení je v nynější věci tedy relevantní to, že způsob léčby, o nějž stěžovatel usiloval, je *non lege artis*. Tento objektivní medicínský aspekt, který koordinační nařízení stanovuje jako jedno z posuzovaných kritérií při udělování předchozího povolení, tedy nelze překonat ani skrze subjektivní přesvědčení stěžovatele, který byl ochoten podstoupit více rizikový zákrok (obdobně bod 15 nyní napadeného rozsudku městského soudu).

[50] Stěžovatel svůj názor, že nešlo o srovnatelné léčby, staví na tom, že zatímco FNM po něm vyžadovala předchozí informovaný souhlas s podáním transfuze, tak berlínská klinika tento souhlas nevyžadovala. V této argumentaci však pomíjí, že z hlediska splnění podmínek podle čl. 20 odst. 2 věty druhé koordinačního nařízení je podstatné právě výše popsané medicínské hledisko, které se stěžovateli nepodařilo zpochybnit. To, že FNM vyžadovala po stěžovateli informovaný souhlas, bylo její právní povinností, která vyplývá z § 28 odst. 1 zákona o zdravotních službách (obdobně bod 16 nyní napadeného rozsudku městského soudu).

[51] Stěžovatel dále namítá, že nynějším postupem správních orgánů došlo k porušení § 14b odst. 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Nejvyšší správní soud má však za to, že tato námitka je nepřipustná, a to hned ze dvou důvodů. První důvod spočívá v tom, že tuto námitku stěžovatel poprvé vznáší až v kasační stížnosti, ačkoliv ji mohl vznést již v žalobě. Taková kasační námitka je proto nepřipustná a Nejvyšší správní soud se jí nebude věcně zabývat (výše odkazovaný rozsudek NSS čj. 8 As 95/2011-54, bod 12). Druhý důvod nepřipustnosti této kasační námitky spočívá v tom, že tato námitka se mýlí s předmětem nyní projednávaného sporu (rozsudek NSS z 21. 2. 2025, čj. 8 As 264/2023-88, bod 11). Předmětem tohoto sporu je totiž předchozí povolení podle čl. 20 koordinačního nařízení, a nikoliv předchozí souhlas vlády podle § 14b zákona o veřejném zdravotním pojištění, který byl do českého vnitrostátního práva implementován ze směrnice o přeshraniční péči. Řízení podle koordinačního nařízení a podle směrnice o přeshraniční péči přitom nelze zcela ztotožňovat (bod 73 rozsudku SDEU *A. v Veselības ministrija*).

[52] Závěrem Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem v tom, že by správní orgány stěžovatele fakticky trestaly či že by jej k něčemu nutily. Dle Nejvyššího správního soudu správní orgány toliko posoudily stěžovatelovu žádost ve světle podmínek stanovených ve čl. 20 odst. 2 koordinačního nařízení a shledaly, že případ stěžovatele tyto podmínky nesplňuje. Rovněž městský soud posuzoval, zda v nyní projednávané věci byly naplněny podmínky podle tohoto ustanovení. Není tedy pravdou, že by se městský soud mýl s předmětem tohoto sporu, jak namítá stěžovatel.

Překlad cizojazyčných článků

[53] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou, zda stěžovatel musel uposlechnout výzvu rozhodčího orgánu a dodat mu překlad daných odborných článků z angličtiny do češtiny. Soud v tomto ohledu upozorňuje, že se nebude vyjadřovat ke všem dílčím argumentům, které stěžovatel k této otázce vznesl. Důležité totiž je, aby soud postavil proti tvrzením stěžovatele právní názor, v jehož konkurenci kasační argumentace jako celek neobstojí (rozsudek NSS z 21. 3. 2025, čj. 4 As 405/2023-43, bod 39).

pokračování

[54] Mezi stranami není sporu o tom, že na řízení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění se subsidiárně vztahuje správní řád. Jde-li o samotný zákon o veřejném zdravotním pojištění, tak ten se otázkou cizojazyčných listin obecně nezabývá (s výjimkou pravidel pro ohlašování zdravotnických prostředků podle § 39r odst. 8 tohoto zákona). Otázkou jednacího jazyka a překladu cizojazyčných listin se naopak zabývá ustanovení § 16 správního řádu. Toto ustanovení ve svém odstavci 1 stanoví: *V řízení se jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském.* Odstavec 2 tohoto ustanovení dále stanovuje: *Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje. Takové prohlášení může správní orgán učinit na své úřední desce i pro neurčitý počet řízení v budoucnu.*

[55] Výkladem tohoto ustanovení se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení z 14. 4. 2015, čj. 9 As 12/2014-60, č. 3239/2015 Sb. NSS. Rozšířený senát v tomto usnesení mimo jiného dovodil: *„(§ 16 odst. 2 správního řádu) je proto výjimkou z povinnosti stanovené v § 16 odst. 1 správního řádu a připouští předložení originálu listiny účastníkem i v jiném ‚cizím‘ jazyce, avšak s úředně ověřeným překladem. Z dalšího textu je zřejmé, že zákonodárce předpokládá komunikaci mezi správním orgánem a účastníkem. Od předložení úředně ověřeného překladu může správní orgán upustit, buď výslovně, nebo i mlčky tím, že s předloženou cizojazyčnou listinou v řízení nakládá, aniž by k doložení úředně ověřeného překladu cizojazyčné listiny účastníka v konkrétním případě vyzval, nebo dokonce i pro neurčitý počet řízení do budoucna vůči všem adresátům (účastníkům) vydá ‚prohlášení‘ na své úřední desce, že u (určitých) cizojazyčných listin úředně ověřený překlad nevyžaduje“* (bod 27 odkazovaného usnesení). (...) *„Je třeba připustit, že v řízení dle správního řádu mohou správní orgány provádět důkazy cizojazyčnými listinami bez nutnosti pořídit vždy jejich překlad“* (...) (bod 28 odkazovaného usnesení). *„Nevyžádal-li správní orgán předložení úředně ověřeného překladu cizojazyčné listiny navržené k provedení důkazu po účastníkovi, který listinu předložil, nebo neprovedl-li (ani prostý) překlad cizojazyčné listiny, kterou opatřil sám, lze předpokládat, že obsahu této listiny rozumí“* (bod 30 odkazovaného usnesení). *„Je třeba mít na zřeteli, že ne u každého správního orgánu ‚se dá očekávat, že disponuje natolik jazykově zdatným aparátem, aby byl schopen bez nutnosti využívat služeb tlumočnicků plnit jeden ze základních úkolů v řízení ...‘, jak dovodil šestý senát v případě právě Úřadu průmyslového vlastnictví. Správní řád proto výslovně zakotvuje oprávnění správního orgánu požadovat od účastníka řízení úředně ověřený překlad cizojazyčných písemností, které předložil. Nicméně umožňuje, není-li to potřebné, od splnění tohoto požadavku upustit. Nelze pak ani odhlédnout od specifik konkrétního správního řízení, na které dopadá zvláštní právní úprava, jíž je příslušný správní orgán vázán“* (bod 31 odkazovaného usnesení). Rozšířený senát následně vyjmenoval příklady řízení podle konkrétních odvětvových předpisů, v nichž je účastníkům výslovně umožněno předkládat listiny v cizích jazycích a správní orgány mohou s těmito listinami bez dalšího nakládat (bod 35 a násl. odkazovaného usnesení).

[56] Z výše citovaného vyplývá, že správní orgány ve správním řízení mohou nakládat s účastníky předloženými cizojazyčnými listinami, aniž by tyto listiny byly přeloženy do češtiny. Stejně tak ale správní orgány mohou od účastníků vyžadovat úředně ověřený překlad těchto cizojazyčných listin. Výjimkou by v tomto ohledu byly pouze listiny psané

ve slovenštině, což je jediný cizí jazyk, který správní řád staví naroven češtině. Správní řád v tomto ohledu nestanoví žádnou výjimku v podobě „předpokládané odbornosti“ správního orgánu, jak argumentuje stěžovatel, dle kterého není třeba předkládat překlad odborných článků, jestliže tyto články mají vztah k odbornému zaměření daného správního orgánu. Stejně tak správní řád nestanoví výjimku pro listiny psané v angličtině, ačkoliv se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že se v České republice jedná o běžně vyučovaný cizí jazyk. Pokud má tedy správní orgán za to, že by daný účastník měl předložit úředně ověřený překlad dané cizojazyčné listiny, pak dle rozšířeného senátu postačuje, aby správní orgán vyzval účastníka k předložení překladu, čímž účastníkovi vznikne povinnost takový překlad předložit.

[57] Ve vztahu k nyní projednávané věci to znamená, že rozhodčí orgán mohl vyzvat stěžovatele k předložení úředně ověřeného překladu daných odborných článků, přičemž stěžovatel měl za takové situace povinnost takový překlad předložit. Pokud stěžovatel nepostupoval v souladu s touto výzvou, pak měl rozhodčí orgán povinnost vyjádřit se ve svém rozhodnutí k tomu, proč tyto nepřeložené články neprovedl k důkazu. Toto vysvětlení rozhodčí orgán učinil na straně 6 nyní napadeného rozhodnutí. Postup rozhodčího orgánu proto ob stojí.

[58] Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že námitku, že přeložením daných odborných článků by stěžovatel nepřipustně zasáhl do autorských práv autorů těchto článků, uplatnil stěžovatel až v kasační stížnosti, ačkoliv ji mohl uplatnit již v žalobě. Taková námitka je proto nepřipustná a soud se jí nebude věcně zabývat (výše odkazovaný rozsudek NSS čj. 8 As 95/2011-54, bod 12).

Návrh na osvobození od soudních poplatků

[59] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků, který stěžovatel učinil v nynější kasační stížnosti. Nyní totiž jde o opakovanou kasační stížnost stejného účastníka (bod [28] tohoto rozsudku), přičemž v situaci, kdy tento účastník uhradil poplatek za podání kasační stížnosti již v řízení o předcházející kasační stížnosti, takový účastník již nemusí hradit poplatek za podání opakované kasační stížnosti (z právní věty usnesení rozšířeného senátu NSS z 16. 2. 2016, čj. 10 Afs 186/2014-60, č. 3396/2016 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto také v řízení o nynější kasační stížnosti již stěžovatele nevyzýval k zaplacení soudního poplatku za podání kasační stížnosti. Jiná poplatková povinnost v nynějším řízení o kasační stížnosti stěžovateli nevznikla. Rozhodovat o návrhu na osvobození od soudních poplatků by tak za takové situace bylo nadbytečné.

IV. Závěr a náklady řízení

[60] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[61] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, které by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti

pokračování

příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 13. března 2026

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu